

De Loenermark is een van de mooiste terreinen van Geldersch Landschap & Kasteelen. Het naaldbos, de heide met zijn prachtige jeneverbesstruwelen en verschillende heidesoorten, de schaapskudde met Veluwse heideschappen en de oude stuifduinen vormen hier hoogtepunten. Verder is De Loenermark rijk aan grote zoogdieren, zoals herten, reeën, wilde zwijnen en vossen.

Het bos op de Loenermark is heel oud. Het Loenense Bos werd al in de 10de eeuw genoemd. Het grootste deel van dit oorspronkelijke bos was hakhout en in gebruik bij de marke van Loenen. De rest van de Loenermark bestond uit heide. Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK) heeft de Loenermark in 1992 in erfpacht verkregen van de gemeente Apeldoorn.

Wandelroutes

Op de Loenermark zijn drie wandelroutes uitgezet:

- Een **blauwe** route van ca. 6 km (nummers 1 t/m 3 en 10 t/m 12).
- Een **zwarte** route van ca. 8 km (nummers 3 t/m 10).
- Een **rode** IVN route van ca. 2 km. Deze route is hier niet beschreven. Een beschrijving is verkrijgbaar bij VVV Loenen.

1 Blauwe en rode bosbes

Het bos waar u doorheen loopt bestaat uit naaldbomen zoals de grote zilverspar, grove den en douglasspar. Ook groeit er blauwe en rode bosbes. In de winter kunt u de blauwe en rode bosbes goed van elkaar onderscheiden: de eerste soort heeft dan geen blaadjes, de tweede wel.

2 Jeneverbes

Op de heide staan fraaie jeneverbesstruwelen. De jeneverbes behoort tot de cypresachtigen en is in ons land beschermd. Hij kan eeuwenoud worden. De bes van de plant wordt gebruikt bij het maken van jenever, vandaar de naam van de drank. Daarnaast worden de vruchten ook wel gebruikt in badolie en gedroogd als specerij, bijvoorbeeld als smaakmaker in zuurkool.

3 Heidesoorten

Op de heide groeien twee heidesoorten: dopheide en struikheide. Dopheide groeit bij voorkeur op lager gelegen, vochtige plaatsen, terwijl struikheide hogere, drogere plaatsen preferereert. Door actief beheer in de vorm van plaggen en begrazing door heideschappen en heidekoeien wordt vergrassing van de heide tegengegaan. Bovendien zorgen deze die-

ren voor meer structuur en natuurlijke variatie in het gebied.

4 Werkverschaffingsprojecten

Het zuidelijke deel van de Loenermark heeft eeuwenlang uit heidevelden met vliegdennen bestaan, omgeven door eikenhakhout. In 1932, tijdens de crisisjaren, werd de Loenermark aangekocht door de gemeente Apeldoorn die er werkverschaffingsprojecten uitvoerde. In het kader van deze projecten werd op de heidegronden zand en grind gewonnen en op grote schaal bos aangeplant. De te bebossen percelen werden diep omgespit en bemest met huisvuil uit de stad.

5 Droogdal

De Loenermark ligt op de oostelijke stuwwal van de Veluwe. De stuwwal ontstond tijdens de een na laatste ijstijd, circa 150.000 jaar geleden. Het dal waar u nu doorheen loopt is het grootste droogdal van de Veluwe. Het is ontstaan in de laatste ijstijd. Hiervandaan heeft u een prachtig uitzicht.

6 Ven

Het ven dat u nu rechts passeert is rijk aan amfibieën- en reptielensoorten als bruine kikker, heikikker, gewone pad, rugstreeppad, kleine watersalamander en ringslang. Ook komen hier diverse libellensoorten voor. Vogels en wild gebruiken het ven als drinkplaats.

7 Edelherten

Het deel van de Loenermark waar u zich nu bevindt wordt de Bronsthoek genoemd. Tijdens de bronsttijd (paartijd) van de edelherten, in september en oktober, verzamelen de dieren zich hier. Het gebrul van de herten is dan tot op grote afstand te horen.

8 Bosreservaat

De route voert nu via een oude holle weg door een prachtig deel van het bosreservaat. Hier gaat de natuur al meer dan 50 jaar ongestoord haar gang. Dode bomen worden niet geruimd. Dit is gunstig voor (korst)mossen en paddenstoelen en voor holenbroeders als specht, boomklever en boomkruiper. De das voelt zich hier ook thuis.

9 Stuifduinen

Even verderop passeert u een gebied met oude stuifduinen begroeid met eikenhakhout. Hier bevonden zich vroeger zandverstuivingen. Het stuifzand is tot rust gekomen en eerst vastgelegd door mossen en heide. Vervolgens is het begroeid met bos.

10 Schaapskooi

Op deze weide bevindt zich de schaapskooi. Hier overnacht een grote kudde Veluwse heideschappen, die overdag met de herder naar de heidevelden van de Loenermark trekt. Deze oude traditie is, na een onderbreking van een aantal jaren, in 1993 in ere hersteld. Sinds 2008 wordt de heide mede begraast door een tiental heidekoeien.

11 Wilde zwijnen

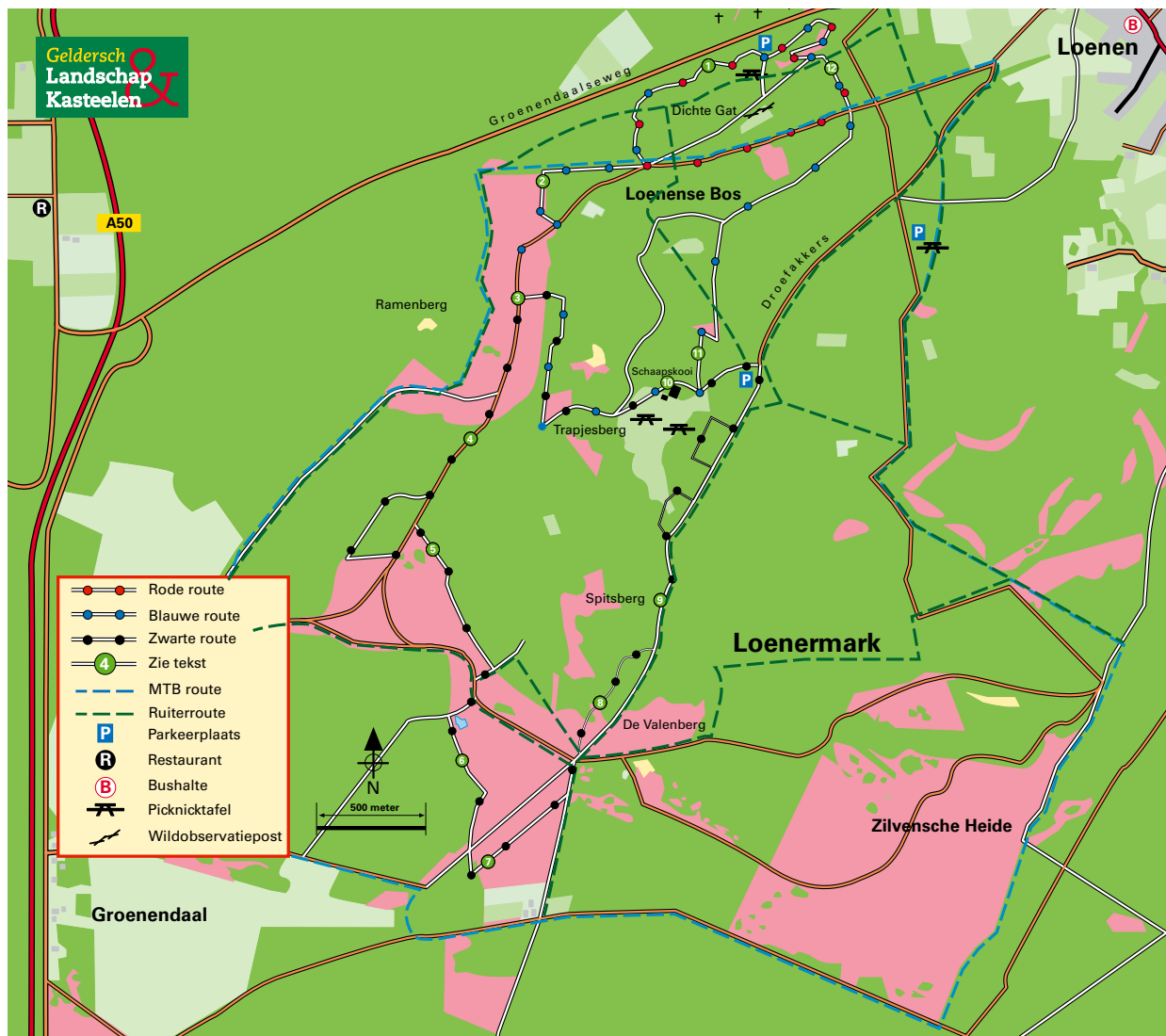
De wandeling loopt nu door een grove dennenbos. In dit gedeelte van het wordt veel gewroet door wilde zwijnen. De sporen daarvan kunt u herkennen aan het omgewoelde zand. Dit kan gunstig zijn voor het bos omdat de dieren de mineraalrijke ondergrond vrijmaken voor de opslag van nieuwe bomen, zoals eik en berk. Hierdoor verandert het bos langzaam in een gemengd bos.

12 Amerikaanse eiken

Aan het einde van de wandeling komt u door een prachtige laan met Amerikaanse eiken. Ze zijn duidelijk te onderscheiden van de zomer- en wintereik door hun grote, puntige bladeren die in de herfst, bij vroege vorst, prachtig kleuren.

Tip: Kom wild kijken in onze wildobservatiepost of breng een bezoek aan de schaapherder. Bij de schaapskooi wordt iedere ochtend aangegeven waar de herder zich op de heide bevindt.

Wandelen op de Loenermark

Honden

Aangelijnd toegestaan.

Toegankelijkheid

Het gebied is opengesteld voor wandelaars en fietsers op wegen en paden, van zonsopkomst tot zonsondergang. De zwarte route is ongeschikt voor rolstoelen en kinderwagens.

Bereikbaarheid

OV De bus (sneldienst) Arnhem - Apeldoorn, halte Groenendaal. Vanaf hier is het ruim 1,5 km lopen tot punt 5 van de route.

U kunt ook uitstappen bij halte CR de Loenermark te Loenen. Vanaf hier ca. 3 km de de Droefakkers aflopen tot punt 10 van de route). Inlichtingen bij de OV Reisinformatie, tel. 0900-9292 of www.9292.nl.

Eigen vervoer, vanuit Loenen

Blauwe, rode en lange route: In Loenen richting Hoenderloo. Na 1,5 km vindt u de parkeerplaats 'Het Dichte Gat' aan de linkerkant op de Groenendaalseweg.
Zwarte route: Op de Eerbeekseweg in Loenen neemt u de weg 'Droefakkers'. De parkeerplaats ligt na ca. 3 km rechts.

Geldersch Landschap & Kasteelen
Postbus 7005
6801 HA Arnhem
Telefoon (026) 355 25 55 (kantooruren)
info@glk.nl

Word ook donateur!
Kijk op onze website:
www.glk.nl

© GLK, mei '15

www.glk.nl

een natuurgebied van
Geldersch Landschap & Kasteelen